

різноманітні прийоми та методи, що ґрунтуються на знаннях когнітивної психології та психології брехні. Більше того, вважаємо, що лише той слідчий, який може визначити когнітивну здатність допитуваного (складноструктуровану властивість особи адекватно опрацювати інформацію), може визначитися професіоналом.

Список використаних джерел:

1. Fisher R. P. & Geiselman R. E. The cognitive interview method of conducting police interviews: Eliciting extensive information and promoting therapeutic jurisprudence. *International Journal of Law and Psychiatry*, 2010. P. 321–328.
2. Болатханова К.Р. Актуальные проблемы когнитивной психологии при проведении допроса. *European science № 12(22)*. 2016. С. 62–67.
3. Черновський О.К. Судова психологія: парадигма сучасного розвитку: дис. ... д-ра. юрид. наук. Київ, 2015. 531 с.
4. Майорчак Н.М. Психологічні аспекти категорії брехні у роботах українських і зарубіжних учених. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Вип. №1. 2013. С. 96–104.
5. Hartwig M., Granhag P.A., Stromwall L., & Kronkvist O. Strategic use of evidence during police interrogation: When training to detect deception works. *Law and Human Behavior*. 2006. №30. P. 603–619.

Синюверська Тетяна Іванівна,

ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПОЧАТКОВОГО ЕТАПУ РОЗСЛІДУВАННЯ ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ З ТВАРИНАМИ

Найбільш складним, на нашу думку, для слідчого є початковий етап розслідування злочину, оскільки йому необхідно оцінити ситуацію, яка склалась в умовах недостатності кримінально значущої інформації та дефіциту часу. Весь процес розслідування злочинів залежить від конкретних умов, як об'єктивної, так і суб'єктивної дійсності. До них, зокрема, ми відносимо час, місце, спосіб, знаряддя вчинення злочину, відомості про потерпілого, підозрюваного, свідків, предмет злочинного посягання, та їх взаємозв'язок. Ця складна система взаємодій утворює в результаті ту конкретну обстановку, в якій проходить розслідування. Така обстановка отримала в криміналістиці загальну назву слідчої ситуації.

Слідчі ситуації виконують в криміналістиці важливу функцію ситуаційного підходу до розслідування кримінальних правопорушень, виступаючи саме умовами розслідування, що суттєво впливають на вибір та застосування засобів і прийомів збирання доказів [1, с. 71].

Залежно від типовості слідчої ситуації, що неодноразово мала місце у практичній діяльності з розслідування злочинів, слідчий має реальну можливість скористатися криміналістичними рекомендаціями, спрямованими на її вирішення.

В. Ю. Шепітько пропонує розглядати слідчу ситуацію в широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні слідча ситуація є сукупністю всіх умов, що впливають на розслідування та визначають його особливості. У вузькому (більш практично спрямованому) слідча ситуація – це характеристика інформаційних даних, які є в розпорядженні слідства на конкретному етапі розслідування [2, с. 264–265].

С. С. Чернявський вбачає у типовій слідчій ситуації інформаційну модель з найбільш значущими властивостями та ознаками процесу розслідування в кримінальних провадженнях щодо злочинів певної категорії [3, с. 405].

Є. С. Хижняк вважає, що слідча ситуація, як і криміналістична характеристика, є одним із найважливіших інструментів у руках слідчого, що дозволяє максимально підвищити ефективність діяльності з розслідування злочинів, а володіння типовими слідчими ситуаціями дозволяє слідчому визначити коло пріоритетних завдань, уникнути непотрібної витрати часу й сил. На основі зіставлення типової слідчої ситуації й ситуації, що сталася під час розслідування конкретного злочину, використовуючи взаємозв'язки між елементами криміналістичної характеристики цієї групи злочинів, слідчий зможе спланувати процес розслідування й найефективніше вирішити завдання встановлення особи, яка вчинила злочин [4, с. 197].

Від слідчої ситуації, яка склалась в певному конкретному випадку залежить алгоритм дій слідчого під час розслідування жорстокого поводження з тваринами.

До типових слідчих ситуацій, що склались на початковому етапі розслідування жорстокого поводження з тваринами можна віднести зокрема такі:

I. Особа злочинця затримана на місці вчинення злочину, встановлено очевидців, виявлено сліди вчинення злочину.

II. Особа злочинця зникла з місця події, проте інформація про неї встановлена.

III. Виявлено труп тварини, з явними ознаками насильницької смерті, особа злочинця невідома, проте є очевидці, які її бачили.

IV. Виявлено труп тварини, з явними ознаками насильства, про особу злочинця інформація відсутня.

Найбільш сприятливою для слідчого є ситуація в якій особа злочинця затримана безпосередньо на місці вчинення злочину, є очевидці злочину та виявлено всі сліди вчинення жорстокого поводження з тваринами. Необхідно невідкладно провести ряд таких дій:

1) огляд місця події та знарядь вчинення злочину з метою визначення їх характеристики, які можуть деталізувати особливості механізму вчинення злочину;

2) огляд тварини чи її трупа з метою попереднього встановлення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень чи причини смерті;

3) вилучення виявлених на місці вчинення злочину предметів та слідів;

4) проведення у разі необхідності огляду інших територій та приміщень;

5) допит потерпілого (за наявності) та підозрюваного;

6) допити очевидців злочину.

Друга слідча ситуація, в якій особа злочинця зникла з місця події, проте на основі показань свідків чи потерпілого її вдалось відразу встановити теж можна віднести до сприятливих обставин. Такі ситуації виникають у випадках, коли власник тварини, яка стала предметом злочину, чи очевидці знайомі з особою злочинця. В такому випадку алгоритм дій слідчого полягає у наступному:

1) організація розшуку підозрюваного «за гарячими слідами» спільно з працівниками оперативних підрозділів з подальшим його затриманням;

2) огляд місця події та знарядь вчинення злочину;

3) огляд тварини чи її трупа з метою попереднього встановлення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень чи причин смерті;

4) вилучення виявлених на місці вчинення злочину предметів та слідів;

5) допит потерпілого та (чи) очевидців злочину;

6) освідування підозрюваного на наявність у нього слідів та (чи) знарядь злочину;

7) допит підозрюваного.

Стосовно слідчої ситуації в якій було виявлено труп тварини, з явними ознаками насильницької смерті, є очевидці, які бачили злочинця, але особа його не відома, то в такому випадку першочерговими заходами будуть дії пов'язані із встановлення особи злочинця. Досить часто такі ситуації виникають, коли жорстоке поводження з твариною було вчинено в громадському місці, наприклад у парках, на дитячих майданчиках, у дворах будинків, де є багато очевидців. У даній ситуації першочерговими діями будуть:

1) огляд місця події, знарядь злочину та інших об'єктів, які були залишені для можливої ідентифікації злочинця;

2) огляд трупа тварини та подальше призначення судово-ветеринарної експертизи для встановлення причини смерті;

3) встановлення очевидців та детальний допит свідків про обставини вчинення злочину та з'ясування ознак зовнішності винної особи;

4) вжиття заходів щодо пошуку особи злочинця;

5) у випадку виявлення підозрюваної особи провести впізнання.

Четверта слідча ситуація, в якій виявлено труп тварини з ознаками насильницької смерті, особа злочинця невідома, очевидці відсутні є

найбільш складною в процесі розслідування жорстокого поводження з тваринами. Така ситуація зазвичай має місце тоді, коли труп тварини був виявлений членами зоозахисних організацій чи звичайними перехожими. В такому випадку необхідно ретельно оглянути місце виявлення трупа тварини та прилеглу до нього територію для виявлення слідів та знарядь вчинення злочину, а також інших предметів, які можуть в подальшому вивести розслідування на особу злочинця; провести огляд трупа тварини, та призначити судово-ветеринарну експертизу, вжити всі необхідні заходи для пошуку особи злочинця.

Таким чином в кожному конкретному випадку слідча ситуація має індивідуальний характер, так як залежить від обставин, які склались в певних умовах вчинення злочину, та в подальшому може змінюватись в залежності від появи нової доказової інформації, яка має значення для кримінального провадження.

Оцінка слідчої ситуації на початковому етапі розслідування жорстокого поводження з тваринами та висунення на її основі слідчих версій дозволить слідчому в подальшому обрати найбільш правильний варіант методики розслідування, що забезпечить швидке і повне розкриття злочину та притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Волобуев А.Ф. Механізм злочину та його зв'язок з концептуальними положеннями криміналістики: монографія. Кривий Ріг. Вид. Р.А. Козлов, 2019. 122 с
2. Шепітько В.Ю. Криміналістика. Криміналістическая тактика и методика расследования преступлений: учебник. Х.: Одиссей, 2001. 528 с
3. Чернявський С.С. Теоретичні та практичні основи методики розслідування фінансового шахрайства: дис. докт. юр. наук. Київ, 2010. 610 с.
4. Хижняк Є.С. Типові слідчі ситуації при розслідуванні статейних злочинів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2012. № 4. С. 197–199.

Сьоміна Інна Василівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПЕРЕСУВНИХ КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЛАБОРАТОРІЙ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Сьогодні в Україні перспективи розвитку криміналістичної техніки в розслідуванні, розкритті та попередженні кримінальних правопорушень мають важливе значення. У зв'язку із цим, особлива увага звертається на